

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 12

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Київ 2003

УДК 159.9:316.6
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М43

Редакційна колегія

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — головний редактор
Гайченко В. А., д-р біол. наук, проф. — заступник головного редактора
Корінний М. М., канд. іст. наук, доц. — відповідальний редактор
Марусєва О. А. — відповідальний секретар

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Титова Н. А., д-р екон. наук, проф., Куценко В. І., д-р екон. наук, проф., Осокіна В. В., канд. екон. наук, проф., Онищенко В. П., д-р екон. наук, проф.

Психологічні науки

Максименко С. Д., д-р психол. наук, проф., акад. АПН, Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Коломінський Н. Л., д-р психол. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф., Бурлачук Л. Ф., д-р психол. наук, проф., чл.-кор. АПН

Соціологічні науки

Судаков В. І., д-р соціол. наук, проф., Ручка А. О., д-р філос. наук, проф., Шкляр Л. Є., д-р політ. наук, проф., Пилипенко В. Є., д-р соціол. наук, проф., Танченко В. В., д-р філос. наук, проф.

Політичні науки

Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бебик В. М., д-р політ. наук, проф., Горбатенко В. П., д-р політ. наук, проф., Храмов В. О., д-р політ. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Юридичні науки

Мироненко Н. М., д-р юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Скрипнюк О. В., д-р юрид. наук, проф., Калужний Р. А., д-р юрид. наук, проф., Бабкін В. Д., д-р юрид. наук, проф.

Менеджмент

Федулова Л. І., д-р екон. наук, проф., Гаєвський Б. А., д-р філос. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Воротіна Л. І., д-р екон. наук, проф.

Рекомендовано Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 6 від 03.07.03)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М43 Наукові праці МАУП / Редкол.: М. Ф. Головатий (голов. ред.) та ін. — К.: МАУП, 2001. — ISBN 966-608-120-2

Вип. 12: Психологічні проблеми сучасної молоді. — 2003. — 165 с. — Бібліогр. в кінці ст.
ISBN 966-608-388-4

Розглядаються актуальні психологічні проблеми соціалізації та професійного становлення молоді. Висвітлюються психологічні проблеми девіантної поведінки молоді, а також проблеми культури і міжособистісних взаємин в юнацькому віці.

Для керівників, психологів, педагогів, студентів, а також усіх, кого цікавлять питання формування і розвитку молодого покоління.

Збірник "Наукові праці МАУП" зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, у якому висвітлюються результати новітніх наукових досліджень в галузях економіки, менеджменту, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

ББК 65.9(4УКР)29-2я43

ISBN 966-608-120-2
ISBN 966-608-388-4

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2003

ЗМІСТ

Розділ 1

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДІ

О. В. Онуфрієва

Самопрезентація творчого потенціалу молоді 5

Д. Л. Соколовська

Толерантність і самооцінка
студентської молоді 8

С. А. Галушко

Актуальные психологические проблемы
молодых сотрудников силовых структур 12

О. Ю. Попова

Актуальні проблеми соціалізації дівчат 16

О. В. Блінова

Тривожність як прояв суперечностей
Я-концепції студентської молоді 19

Я. Ю. Колоколова

К вопросу об изучении мотивации спортивной
деятельности у молодежи 21

Р. В. Тарасюк

Психологія формування особистої кар'єри
як запорука успішного керівництва 23

О. М. Грінцова

Психологічні особливості вибору професії
студентів подвійних спеціальностей
з практичною психологією 25

С. І. Самаріна

Професійно-психологічна
підготовка вчителя музики 27

А. В. Краснощек

Особенности развития морального сознания
личности в юношеском возрасте 29

Т. В. Лалименко

Особенности развития самосознания
личности в юношеском возрасте 32

Н. В. Херсонець

Формування громадянської позиції
старшокласників (психологічний аспект) 34

Ю. В. Чуманова, С. В. Яремчук

Психологічні особливості дослідження
"Я-образу" майбутніх педагогів 37

А. М. Горкавчук

Підвищення психологічної привабливості
особистості в очах роботодавця 40

И. Жинжа

Особенности мотивов социального поведения
студентов 43

К. С. Маркин

Влияние мотивации на результаты
деятельности студентов как проблема
современной молодежи и современного
образования 46

О. О. Калініна, Л. П. Добровольська

Фаховий відбір як початковий етап професійного
становлення майбутнього педагога 48

И. Ю. Кучерова, Н. А. Козина

Особенности личности студенток-психологов 51

О. В. Жабко

Довіра в сучасному суспільстві як один
з аспектів соціалізації молоді людини 54

О. И. Балдина

Психологические проблемы профессионального
становления молодежи 56

М. В. Баров

Дослідження сучасних проблем
студентської молоді 60

Н. В. Лихошвед

Деякі аспекти розвитку особистості
в юнацькому віці 62

В. М. Сахно

Підготовка майбутнього вчителя-класовода
як умова соціалізації особистості 63

Розділ 2

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ

Е. А. Лаврентьева

Психологическая помощь подросткам
с девиантным поведением 65

Е. С. Цыганкова

Проблемы формирования психофизиологических
состояний несовершеннолетних женщин
в пенитенциарной системе 72

В. І. Крижанівська Особливості профілактики адиктивної поведінки підлітків у роботі психологів-волонтерів	75	Д. М. Співак Вплив засобів масової інформації на особистісний розвиток підлітків	122
П. П. Секов Служби, сынок, как дед служил.....	77	А. В. Тарасов Вплив засобів масової інформації на формування свідомості в юнацькому віці	124
Р. І. Шигабетдінов Молодь у пенітенціарній системі	80	З. Ергашова Восприятие дружбы в ранней юности	126
В. М. Давиденко Основні психологічні фактори, що впливають на виникнення у молоді потягу до алкоголю	82	С. Толмачева Любовь как социально-психологический аспект человеческих взаимоотношений	129
Л. Н. Калинина Преступность несовершеннолетних как вид девиантного поведения	85	Е. М. Олиевская Роль социальных норм в поло-ролевом становлении личности	132
Т. Б. Величко Психологічні проблеми девіантної поведінки молоді	88	І. В. Середенко Психологічний вплив реклами на споживачів	135
Ю. А. Фесенко Особливості проявів неврозів у підлітків	90	О. В. Ливеринова Социально-психологические проблемы современной молодежи: молодежные движения и организации	137
О. А. Красноярская Потеря работы как одна из причин отклонений в поведении	94	О. В. Панасюк Роль сімейного спілкування в соціалізації особистості юнацького віку	141
В. М. Котеленець Асоціальна поведінка в ранній юності: причини, наслідки, профілактика	96	А. В. Рымаренко Направленность личности студентов и особенности социально-психологического климата студенческой группы	143
Г. Ю. Парходько Психологічні проблеми девіантної поведінки	100	О. С. Брайко Особенности восприятия фразеологизмов мужчинами и женщинами 17–18 лет	145
К. В. Чернокур Особенности корреляции аноргазмии и психорисунок	103	О. В. Егошина Роль межличностных отношений в студенческой группе	147
С. В. Шульга Шляхи профілактики тютюнопаління серед учнівської молоді	106	Ю. В. Хархели Особенности психологического противостояния вербальной манипуляции	150
О. Н. Воскобойник Психологические проблемы в девиантном поведении подростков	109	З. Й. Марценюк Динаміка уявлень студентської молоді про майбутню сім'ю	152
Розділ 3 ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ ТА МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	114	М. Ю. Алексеева Любовь как синтез чувства, творчества и отношений	154
А. І. Павлюк Молодь і сучасна культура: психологічні проблеми	114	В. А. Марчук Щодо проблеми самотності в юнацькому віці	157
М. В. Мазур Міжособистісні стосунки в юнацькому віці: дружба, любов	117	В. С. Калугер Щодо питання рефлексії соціокультурної динаміки студентської молоді	158
О. О. Халік Особливості профілактичної роботи в молодіжному середовищі	119	О. В. Чура К вопросу о дружбе в юношеском возрасте	160
		Л. В. Штачихина Психологические особенности формирования чувства дружбы в возрасте 16–17 лет	163

*М. В. МАЗУР, студент V курсу
(Чернівецька філія МАУП)*

МІЖОСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ: ДРУЖБА, ЛЮБОВ

Наукові праці МАУП, 2003, вип. 12, с. 117–118

Людина як особистість виділяє себе з навколишнього світу, впливає на нього, усвідомлює та регулює свої вчинки, пізнає інших і впливає на них.

Зазвичай виокремлюють полярні типи особистості за переважаючою психологічною орієнтацією — на себе чи на оточуючих людей, наприклад за моральною орієнтацією — індивідуалістів і колективістів. Важливо знати, що головне в людині, до чого вона прагне.

Суттєва різниця між людьми в їхніх оцінках стосовно оточуючих: одні передусім бачать позитивне, хороше в людині; інші — тільки негативне.

Спілкуючись один з одним, люди ніби проєктують свої почуття, думки, досвід, інтереси, потреби, настрої на інших. Проте проєкція власного досвіду на іншого в певній ситуації може полегшити взаєморозуміння людей, що спілкуються, виділити їх подібність. У певному смислі протилежна проєкція — симпатія, тобто співпереживання, розуміння того, що відбувається з іншою людиною, здатність поставити себе на її місце. За допомогою симпатії відображається як відмінне, так і подібне в людях.

Говорячи про стосунки людей у молодому віці, потрібно зазначити, що у юнацькому віці, коли людина формується, пізнає світ, на неї впливає багато факторів. Молодій людині важко бути рішучою, вона вразлива і часто піддається впливу оточуючих.

Тема відносин між підлітками дуже популярна, багато наукових досліджень присвячено саме цій різнобічній та складній проблемі.

Відчуваючи себе вже не дитиною, але ще недорослою людиною, юна особа відшукує в собі індивідуальні риси, якими б вона відрізнялася від інших, проте не знає, як це зробити.

Важливу роль у розвитку соціальної моральної дорослості підлітка відіграє залежність від особистих стосунків з близьким приятелем, другом. Поступово вони стають для нього все більше необхідними. Підлітки прагнуть до спілкування і

дружби з однолітками, які користуються повагою і авторитетом. Іде пошук близького приятеля зі схожими інтересами і характером. Підліток легко захоплюється тим, що цікавить його друга, і намагається ввести того в коло своїх інтересів. Тобто відбувається обмін інформацією, і тому спілкування з однолітками є джерелом для нових захоплень. Вміння бути командою і добре працювати разом підліток високо цінить.

Часто пошуки симпатичного приятеля змушують підлітка вперше серйозно задуматися про себе, побачити і осягнути відсутність у себе тих чи інших якостей, які йому імпонують і які цінуються його знайомими. Тому виникає бажання бути таким і навіть кращим. Приятель стає прикладом для підлітка.

У спілкуванні з близькими друзями багато що значать відверті розмови, тому виникають особливі вимоги про взаємність і розуміння, чутливість та вміння співпереживати і зберігати таємницю. Ідея дружби підлітків — “завжди разом і все порівну”. У процесі розмов виникають суперечки, що дуже важливе для формування особистої думки та моделювання власної точки зору. Але справжня дружба виникає не одразу, тільки після певних пошуків, часто шляхом образ та помилок підліток справді знайде близького по душі друга.

В юнацькому віці, окрім дружби, у багатьох молодих людей виникає ще більш глибоке почуття — любов. І це пов'язане, по-перше, із статевим дозріванням, по-друге, із бажанням мати близького друга, з яким можна було б говорити на хвилюючі теми, по-третє, це природне бажання в сильній, емоціональній прив'язаності, що необхідна людині, яка відчуває самотність.

Дружба і любов у цьому віці частіше всього є нібито одним цілим. Дружба може перетворитися в закоханість, а на основі приятельських і дружніх стосунків виникнути любовна симпатія. Юнаки та дівчата самі активно шукають міжстатевого

спілкування, інтимних контактів один з одним, і їм уже важко тривалий час перебувати на самоті. Іноді старшокласники бувають настільки зайняті всім тим, що безпосередньо стосується закоханості та протилежної статі, що забувають про все інше. В цей період змінюються стосунки юнаків та дівчат з дорослими, вони стають більш рівними і менш конфліктними, ніж були у підлітковому віці. Я поділяю думку автора книги "Психологія" Р. С. Немова, що в юному віці хлопці та дівчата шукають ідеальний образ коханої людини, яка була б схожа на його батька чи матір та відповідала б тим якостям, які мають їхні батьки.

Зазвичай ідеальне уявлення про найбільш бажаний об'єкт любові — явище історичне. Час від часу, залежно від рівня розвитку людства воно міняється. Так, у середині XIX ст. таким чоловічим ідеалом був лицар, а жіночим — ніжне, романтичне створіння. З кінця XIX і до середини XX ст. в чоловічому ідеальному образі цінилися сила, агресивність, честолюбство, а в жіночому — свобода поведінки, кокетство і сексуальність. Зараз ідеалом чоловіка став образ ділового, енергійного, терпеливого, ерудованого та доброго сім'янина, а ідеалом жінки — оберіг сімейного вогника, вірність, лагідність, ніжність, скромність та діловитість.

Непоодинокі випадки, коли молоді люди висувають один до одного надто високі вимоги, але, як правило, ніхто з оточуючих не відповідає їм. Нерідко це призводить до того, що, не знайшовши собі ідеал або розчарувавшись в ньому, юнак чи дівчина переживає глибоке розчарування.

Саме відчуття самотності, глибокого розчарування призводить до негативних наслідків у подальшій долі юної особистості. Залежно від характеру, темпераменту, одні замикаються в собі, а інші шукають розради в різного роду заняттях. Важливо зазначити, що на цьому нерідко переломному етапі життя молода людина потребує допомоги та підтримки батьків.

Поряд із проблемою батьків та дітей в юнацькому віці, що є частиною міжособистісних стосунків молоді, важливе і таке питання, як сексуальний потяг одної статі до іншої.

Любов, яка починається з сексуального бажання або заснована лише на ньому, майже ніколи не буває міцною. Вона зазвичай недовговічна, бо в ній відсутнє по-справжньому високе почуття. Сексуальне прагнення один до одного — це природне бажання, адже воно є скріпленням і зміцненням любові, але тільки за її наявності. Без кохання сексуальний акт створює лише видимість єднання людей, а насправді їх розділяє прірва.

На нашу думку, кожна людина повинна сама себе виховувати, а батьки можуть дати тільки добру пораду, але ні в якому разі не нав'язувати своєї думки дитині. Отже, якщо батьки з дитинства зуміють сформувати у своєї дитини любов до батьків, до природи, до оточуючих, то це і буде тим фундаментом нормального розвитку особистості як такої.

Література

1. Амосов Н. М. Вместе: человек, будущее. — К.: Байда, 1994.
2. Бадалев А. А. Восприятие и понимание человека человеком. — М., 1982.
3. Климов Е. А. Возрастная и педагогическая психология. — М., 1979.
4. Кузь В. Г., Руденко Ю. Д., Серійчук З. О. Основи національного виховання. — К.: ІСДО, 1993. — С. 152.
5. Левитов Н. Д. Психология характера. — Н., 1969.
6. Легенький Г. И. Цель и способы воспитания. — М.: Педагогика, 1990. — С. 30–32.
7. Леонтьев А. Н. Деятельность, сознание, личность. — Н., 1975.
8. Литвинцева Н. А. Психологический автопортрет. — М., 1996.
9. Макаренко А. С. Выступление по вопросам воспитания. — М., 1957.
10. Макаренко А. С. О воспитании. — М.: Политиздат, 1998. — С. 36–70.
11. Мартинюк І. В. Національне виховання: теорія і методологія. — К., 1995.
12. Обозов Н. Н. Міжособистісні відносини. — Л., 1979.
13. Основи практичної психології: Підручник / В. Панюк, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. — К.: Либідь, 1999. — С. 536.
14. Панасюк А. Ю. А что у него в подсознании. — М., 1996.
15. Платонов К. К. Профессиональная ориентация молодежи. — М., 1978.
16. Платонов К. К. Структура и развитие личности. — М., 1986.
17. Психологія / О. В. Запорожець. — К.: Рад. шк., 1967. — С. 222.
18. Психологія і педагогіка: основні положення: Навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. — К.: Експ. Об, 1999. — С. 304.
19. Психология личности: тесты, опросники, методы / Сост. Н. В. Киршева, Н. В. Рябчикова. — М.: Гешкон, 1995.
20. Українська національна система виховання: Концепція. — К.: Либідь, 1991.
21. Шадриков В. Д. Психология деятельности и способности человека: Учеб. пособие. — 2-е изд. — М.: Логос, 1996.